

[geschreven titelblad:]

Naem-Lijst
Der
Adellijke, Huizen, Sloten, en Kastelen
Welke gevonden worden
in
Het Sticht
van
UTREGT

A

Ter **Aa**, Tússen de Nieuwerslúis en het Dorp Breúkelen een rúien in / rúige graften, van binnen tot een Boonacker gemaakt, door mij in den / jaere 1725. tweemaal door mij [*sic*] naar 't leven afgeschetst. R.H

Abkoude, bij het dorp van deezen naem, door mij en C.P. op veelerhande / wijzen en tijden, naer 't leeven meermaelen afgeschetst.

Ameliswaert, een modern geboúw aan den Krommen Rhijn, in eijgendom / aen den Baron van Deelen, deeze heer vertoonde in den jaere 1731. aen C.P. / Eene schilderij van dit heeren huis in den jare 1672. van zijnen ouden opstal, / en voor het tegenwoordige heerenhúis desselfs grondslag, tegenwoordig / een vierkant Bleekveld met een graft omvangen; voorts aengenaeme / plantagien en wandelweegen, inzonderheid munt het kúnstige en / lommerijke Sterrebosch uit, strekkende van den Rhijn tot aan den / wijkzen wagenweg. men plagt dit huis ook Groenewoude te noemen.

Oud Ameliswaert, een grondslag van een Slot, nabij 't voorige geleegeen / word nú klein Ameliswaerd genoemd, een sober húis door C.P. in den / jaere 1731. uitgetekend.

Amerongen. een schoon modern geboúw, bij de kerk van het dorp / Amerongen, 2 minúten boven wijk te Dúúrstede aen den Rhijn.

B.

Bavoord. 3/4 úurs bezuiden Amersfoort omtrent Leusden en Lokhorst / is wel een regtsgebied, maar geen heeren húis voor zo veel mij bekend is.

Beverwaert een zwaer kasteel, met twee vierkante torenen, en eenen / rúimen voorbúrg mede met 4. vierkante Torenen, waer onder eene van een / zeer oud, gottisch maekzel. door mij in den jaere 1725. afgetekend.

Berkestein, omtrent het húis te Natewisch niet wijd van de Lek-dijk / tússen Wijk en Amerongen.

Blaezenbúrg.

Blikenburg, bij het dorp Zijst.

Boelestein. te Maersen aen de Vecht, door mij in den jaere 1723. úit- / getekend.

Bottestein, bij het dorp Vleúten, tússen de kerk en 't húis te Vleúten.

Broekhúizen, bij het dorp darthúizen, tussen de dorpen Doorn en / Leersum.

Oud Broekhúizen, bij het dorp darthúizen geleegeen.

Ten Baen, heeft bij Jútfaas geweest.

D.

Doorn, een óud Slot, bij het dorp Doorn, tússen Driebergen en Ame., / rongen, in lommer, en kreúpelbos geleegeen, door mij in den jaere 1725. afgetekend.

Domselaer, een rúiene, omtrent een úúr gaens van de Stad Wijk / en het dorp van Overlangbroek, na bij de kerk.

Drakenborg tüssen Eemnes binnen en de Vúúrsche, een óúd heerenhúis, / door mij en C.P. in den jaere 1729. tweesins útgetekend.

Draekestein, aen het dorp de Vúúrsche.

[Meegebonden blad van Andries Schoemaker; links een leeg kader voor een wapen; daarnaast en daaronder:]

Denemarken of Demmerik,

een dorp gelegen int neder quàrtier van het sticht / ùtrecht, Regino prùmensiùs heeft al van dit /

[rechts in de marge:] halmas woordboek 1 deel pag 219 en 224 /

denemarken in of ontrent den Jaare 880 gespro / ken, toen de noormannen of denen in dese / landen gevallen waren, heben sij dese plaats / na hun vaderland genoemt: welke naam door de tijd ver / bastart zijnde: nù met de naam van demmerik word útge / sprooken: denemarca. Is hedens daags een seer kleyne streek / lands gelegen tüssen de opper vecht en den amstel. die weleer / sonder twijfel wel groot is geweest: als de noormannen voor de twee / de maal in gevallen syn: nadat sy dùyts bùrg bemagtigt hebbende / volgens t verhaal van Regino, den rijn quàmen op varen. naderhand / is het een erf goet geweest van een doorlùgtig geslaght het welk / van denemarken genoempt wierd Jacobus 44 ste bisschop van ùtrecht / is van dat geslaght geweest, de benaming vint men noch dicht by / vinkeveen: tüssen ùtrecht en amsteldam.

dit denemarken of demmerik is groot 1127 morgen lands en / word heden genaempt daniel blondels gerecht.

[deze tekst van Schoemaker komt, bijna woordelijk, ook voor in zijn 'Beschrijving van Het Stigt van Utrecht', dl. 1, fol. 345r en is overgenomen uit Halma, die ook naar Prumiensis verwijst]

[Meegebonden blad van Andries Schoemaker; links een leeg kader voor een wapen; daarnaast en daaronder:]

Domselaar

Domselaar

Is een heeren hùys gelegen in overlangbroek. / Is van heel wýnig aan sien te meer omdat den heer / Schade: die rooms gesint is: en een van de Bois fa- / milien is die in het destrich van overlangbroek woo / nen in wynig aansien is: het lyd aan de gemene / wegh niet verre van het dorp langbroek gelegen: het heeft zeer wynig / plantagie rondom hem: van vooren aan de wegh over de sloot is / maar een klyn blom tÿntie: soo groot als het huys breed is ge / lyk enigsins in de aftekening daar van vertoont werd in den jaare / 1728 al daar getekend.

[Deze tekst is bij Schoemaker niet gevonden. In zijn hs. 'Amsterdam' staat op fol. 49r een tekening met het onderschrift 'Domselaar', zonder tekst, maar dat sterk geruïneerde gebouw kan niet het hier beschreven Domselaar zijn.]

Dronkelaer, na bij het dorp Keúlhorst, omtrent de Eem tussen Amers / foord en Búnschoten.

Dúúrstede, anders het huis te [doorgehaald: duúrst] Wijk te Dúúrstede.

E.

ter Eem, tegenwoordig vernietigd, heeft gestaen búiten Amersfoord, aen de / Eem, bij de Eembrúg.

den Engh, een úúr westwaert van Útrecht bij het dorp Vleúten.

Emmikhúizen, ten zúidwesten van Renswoúde, omtrent den / Emmikhúizer berg. en de Rheensche Veenen.

den Eijk, een heerenhúis met een vierkanten Toren, door C.P. in / den jaere 1731. útgetekend, is nabij aen 't huis ter Haer.

G

Gasperweerde, anders 't huis te Hagestein, een nieúw, maar zeer grof / geboúw, bij het dorp Hagestein, eertijds de stede van Gaspaerne geheeten / door A:M. voor eenige jaeren uitgetekend.

Galesloot, is bij Jútphaes geleegen.

Geerestein, bij het vermaaklijk dorp Woúdenberg, door mij in den jaere / 1730. in twee afbeeldingen gebracht, behoorde toen aan den Heer / Maximiliaan Prinssen van der Aa, heer van Deijl, deken van S! Jan.

Gildenbúrg, heeft bij Vreeswijk gestaen.

Groenestein, in Overlangbroek, bij 't Slot Zandenbúrg.

Groenewoúde, in aengenaeme Laenen, en schaduwrijke bosschaedjen. / bij Woudenberg geleegen, door mij in den

jaere 1730. tweemaal / útgetekend, behoorde toen, aan den Heer Bartholomeús de Grúiter / in de vroedschap te Utrecht.

Ten Goije, wel eer een Slot bij het dorp deezes naems, tússten / werkhooven en Schalkwijk.

Gunterstein, aen de Vegt, bij Breukelen.

[Op een nieuw blad, recto:]

Gúnterstein

Een Ridderhofstad, aen de Vecht, tegen over / Breúkelen, en wel aen de brúg van dit welvaerend / dorp: thans een pragtig hús, in 't vierkant op,, / gemetzeld, en met zijn bassecoúr, in een rúime / vijver gelegen, geboud op de grondslaegen van het / oude Slot, door de Franssen verwoest; beide / in onze verzamelingen te vinden.//
[later] Dit huis is al bekend omtrent den jaere 1300, zijnde een / Hollands leen, en bezeeten geweest bij 't geslagt van / Gúnter, qúam omtrent den jaere 1400. aent 't geslagt / van Nijenrode, bij koope, en door een dogter van / deezen húize aen dat van Monniks, en daer uit / aen die van bronnelles, die het te koope stelden, en / was kooper de heer Johan van Oldenbarneveld, voor / een Somme van f 21000. in den jaere 1611. Ten / wiens verzoeke dit Slot, een jaer daer na, voor volko,, / men Riddermaetig erkend wierd; naderhand is het / aen 't geslagt van Cats gekomen, en voorts aen / Ploos van Amstel; Pouille, en thans aen / welEd: Heere Ferdinand van Collen, oud Bürger / meester der Stad Amsteldam. /

A:S: geschreevene aenmerkingen nevens een wapenschildje / zijnde drie goude Lelijen op een rood veld.

[deze tekst bij Schoemaker niet gevonden; in zijn hs. 'Amsterdam' staat op fol. 55r^o een tekening 'Gunterstyn A^o 16' zonder tekst]

H.

Haer, een zeer oud Slot met zwaere ronde en vierkantige toorenen. / in eenen laegen veengrond, aen de kleijlanden paelende, rúim twee úren / gaens van utrecht, tússten Breúkelen en Hermelen.

Ten **Ham** een oud heerenhús, tússten Vleúten en Hermelen.

Hardenbroek, aan den krommen Rhijn tússten Werkhoven en / Kothen.

Heemstede, bij Jútfaes.

Hermelen, bij het dorp van deezen naem, tússten Woerden en Útrecht.

Hinderstein, een zeer oud Slot in Nederlangbroek.

ter **Horst**, bij Rheenen, agter den Heijnenberg, wel eer rúim / en pragtig, nú bijna geheel verdweenen.

K.

Klarenberg, een rúien agter de Kerk van het dorp ter Aa.

Kolenberg, 3/4 úurs van Útrecht aen de Biltse Steen-Straat.

Kromwijk, aan de Vecht, tússten Maarsen en Breúkelen, nú tegen,, / woordig een Steenbakkerij.

Kroonenbúrg, bij Loenen.

[Op een nieuw blad, recto:]

Kroonenbúrg

Een zeer oud Riddermaetig Hús, in en aen den dorpe van / Loenen, nevens de riviere de Vecht. op den Hollandsen bodem, is / tegenwoordig in eigendom aen de Gravinne Douáriere van Moers / en, na de verwoesting, door de Franssen in den jaere 1672. alhier aen= / gerecht, na den hedendaegsen trant meerendeels herbóuwd, èn met fraei / lústhoven, visrijke vijvers en digte allées, rondom beheijnigd; die, den / wandelaer door hún' aengenaeme groente en vermaekelijk gezicht / verleenen.

Leenbrief van Kroonenbúrg.

[in de marge:] oude verleijbrieven / áuthentich, op den húize / van Croonenbúrch; út de / Memorien van Kornelis / Kooten van Bloemswaerd / van A:S.

[Kornelis van Kooten van Bloemswaerd († 1749) was 'archivaris' van Loenen. Blijkbaar heeft Schoemaker van hem de leenbrieven van Kroonenbrug ter inzage gehad; hij heeft er uit overgeschreven in zijn hs. 'Beschryving en Afbeelding van ... in West-Friesland', dl. 3, fol. 48 en 49 r° en v^o. De Haen heeft in onderstaande tekst ongeveer hetzelfde overgenomen; nog al wat spellingsverschillen en verschil in volgorde duiden er op dat hij rechtsreeks uit het archiefstuk geput heeft.]

Aelbrecht .@. doen condt allen lieden, dat wij verliet hebben, ende / verliën met desen Brieve Heeren Jan van Croonenburch onsen Neve, / behoúdelicken ons, ende eenen yegelicken sýnen Rechts, alsúlcke goe / de als Heer Willem van Croonenburch sijn Vader, die god genadich sý / van ons te houden plach ende hier na geschreven staen, dat is te weten

Eerste dat hús te Cronenburch, mit allen den goeden en Tienden, als / 't gelegen is in Loenre Kerspel. Item die Botermaete binnen onzer / stede ende Vriheden van Hoerne. Item 't sestig morgen lands gelegen / tot Oúder Aemstel bi den Berge, ende is geheten 't Hoflandt, te / houden van ons ende van onsen Nakomelingen, Heeren jan van / Croonenburch voornoemt, ende sinen Nakomelingen tot súlcken Rech / ende Lien als hier na geschreven staet; dat is te weten: dat hús / tot Croonenburch ende die goede ende Tienden en Loenre Kerspel te / comen na heeren Jans dood, also verre als hi sonder soen storve, / wittachlich van sinen live gecomen op Heinric sinen broeder of op / sinen sústeren, also verre als 'er Enich leeft wittachlich van heeren / Willem van Croonenburch voernt: gecomen, ende van heeren Jan of / sinen broeder of sústeren nederwaert tot eenen rechten Lien. Iten / die Botermate, ende die sestich morgen lants ter Oúderaemstel / voernt: sal heer jan voernt: houden tot eenen Rechten Lien. / Hier over waeren alle onse Rade ende Mannen; die jonckheer / van Arkel, ende die Heer van Egmonde ende van IJsselsteijn / in Oerconde. gegeven in den Hage op den Negenden dach van / Meerte A^o XCIIJ. den lope van onsen Hove.

[*verso*]

[*in de marge:*] deselve als boven.

Heer Jan van Croonenburch geen manlijk oir hebbende, quáam / Croonenburch aen zijnen broeder Willen van Croonenburch; heer Jan / van Croonenburch hadde een eenige dochter, genaemd Joff^e Aleidt / Jansdr: van Croonenburch, die getrouwd was met ..... van der / Werve, waer bij zij hadde Gijsbert Sproúk van den Werve en h^e Per: / van der Werve, besittende de Heerlijkheden van Slúipwijk, Ravens- / berge, die Vroomade, Núwen grave-koop, Oúden gravenkoop.

[*in de marge:*] Dezelve úts:

Copie van het Leen der Hooge Jurisdictie van / Het Hollands Loenen.

Aelbrecht bij Godts genaden Palsgve op ten Rhijn, Hertoge / in Beyen: Grave van Henego: van Holland van Zeeland ende / heer van Vrieslant, doen condt allen Lúden, dat wij in Tijden / verleeden Heer Willem van Croonenburch, dien Godt genadich zij, / gegeven hadden in de kerspel van Loenen, daer hi doe te Tijden / dat dagelike gerichte in hadde, dat hoge Gerechte van lijve / ende van leeden zijn leven lank, ende na sinen doot op sine / oudste wetachtige Erfgenaemen tot onsen wederseggen, soo / hebben wij heer jan van Croonenburch Rijdder, oudste Soon / Heer Willemsz voorsz: die dat hús van Croonenburch ende / gerechte van Loenen van ons ontfangen heeft te leen als / Leenvolger zijns Vaders voorsz: alsoo veele gracije gedaen / ende hebben hem gegeven, dat Hoge gerichte in den kerspele / van Loenen, voorts mit alle Nútachtig profit ende toe- / behooren te bedienen en te bewaeren, in alle manieren / als 't heer Willem zijn vader voorsz: van ons hielt, ende onse / Brieven inhouðende, die wij den selven Heer Willem den / voorsz. gegeven hadden. Ende ontbieden ende beveelen onsen / Bailleúw van Amstellandt, die nú is, of namaals wezen / zal, dat hij heer Jan van Croonenburch boven den voorsz: / Hooge Gerichte laete gebrúiken rústelicken ende frede- / licken in den kerspel voorsz: ende hem dat niet en bewinde, / behoúdelicken dat heer Jan boovens in den kerspel onse / ballingen ende vianden niet onthouden en sal na twee / daagen, dat wij ofte onsen Amptlúiden [*doorgehaald: hebben*] hem des súllen / hebben te weeten laeten. Ontbieden ook alle onse Lúiden in den voorsz: Kerspel / geseeten, dat zij Heer jan voorsz: gehorich ende onder- / danich zijn in alle saecken daer hij toe gebieden sal, geliken / als sij ons schuldig waeren te doen, of wij voorsz: Hooge / Gerichte aen ons selven hielden; ende wij dan overhorich / of wederstadich waren, dat wilden wij aen Hen verhaelen, als / aen den geene, die ons van onse Heerlicheden crencken wilde, / Dit zal gedúrende Heer Jan voorsz: leven lanck, ende na sinen / dood sal dat Hooge Gerichte coomen op sijne witachtige / Erfgenaemen, die 't houden sal tot ons ende onser Nae- / comelingen werderseggen. In oirconde desen Brief besegelt / mit onse segele, gegeven in Hage op ten Een en twintigsten / dach in Meij, in 't jaer ons Heeren A^o 300.[*sic*] Acht en Negentich.

[*in de marge:*] Dezelve.

Het verleij van de Hooge Heerlijkheid [Jurisdictie] over het Hollands / Loenen is naderhand omtrent den jaere 1500. den Heeren van / Kroonenburch niet meer opgedreagen, maer onder het Baljúwschap. / van de Loosdrecht geraeckt, waer onder behooren Loenen, Loos / drecht, Teccoop en Mýnden.

[*volgende blad recto:*] Ende wanneer Antonis van Amstel van Mijnden, Heere van / Kroonenburch, in den jare 1572. zijn eenige zoon overleeden was, was / men in vermoeden, dat dit Rechte Leen van het sloth ende de / Heerlijkheid van Kroonenburch op geene dochters zoude mogen / devolveeren, waerom heer Antonis voernt: voor eene somme van / penningen, bij kope van Philips, als grave van Holland, dit / Rechte leen veranderd heeft tot een onversteffelijk erfleen, waer / in deze Hooge Heerlijkheid van Kroonenburch, met derzelve toen- / maels onderhoorige goederen, beschreeven staet als volgt.

Het hús en sloth van Croonenburch mitten landen, cingelen, / Boomgaerden ende wallen, om denselven húizen ende slothe gelegen, / groot sijnde vijff morgen landts, noch vierentwintich morgen, daar / onder de voorsz. vijff morgen mede begreepen zijn, blijft negentien / morgen, die bevonden worden meest onlandt te weesen. Item Acht / zaten landts, houðende 't saemen honderd ses morgen landts.

Item de Thiensen, Thijnsen ende staende renten op landen en húijsen, / die wage ende wintmolen, die Swaenderije in de Riviere van de Vecht / aldaer, visserije in de grachten van den húijsje Croonenbúrgh, mids / gaders de gifte van Pastorije ende Costerije; de hooge Heerlijkheid / op ten voorsz: húijsje ende Sloth van Croonenbúrgh, ende op de vijff / morgen, daer omme gelegen, het verheffen van twee achter-leenen, / gelegen d' eene tot hoogtwoúde in Westvriesland, en d'ander in / Capelle landt omtrent de Beverwijck; ende voorts 't Schoútam- / bacht van Croonenbúrgh. Item acht morgen Lands gelegen in den / ampte van Mijnden, in een hoeve onverdeeld van sistien morgen; / daer boven naest gelandt is op de Zúijdzijde Willem Mounnen, ende / beneden hij selven mit ses morgen lands gelegen in de Loosdrecht, / opstreckende van de vechte tússten die Drechte ende die Blocklaene / ende nog veertien morgen lands geheeten die Nesse.

L.

Langerak, na bij Nieúpoort, tegen over Schoonhoven aen de / Lek.

Levendael, búiten Rheenen bij de Grebbe.

Lievendael, heeft gestaen, beoosten het hús, tegen over de kerk / van Amerongen, door de Fransen geheel verwoest.

Lichtenbúrg, tegenwoordig een fraeie Nieúwe, en boomrijke plaets, / met een nieúw laeg, heerenhús bij Woudenberg.

Linschooten, aen het water, en over het dorp Linschooten, tussen / Woerden en Oúde water

Loenersloot, aan den krommen angstel, tussen Baembrúg en Nieúwer,, / slúis.

Lokhorst, 3/4. úurs bezúiden Amersfoord, op de hoogte van Leúsdén, / tegenwoordig niet meer als een boerenhús, gelijk zúlks in den jaere / 1730. door mij en C.P.afgebeeld is.

Lúnenbúrg, een oud casteel, hebbende eenen zwaeren vierkanten / en hoogen toren, van 't ander geboúwzel met eenen rúimen graft / gescheiden, en over eene vaste brúgge toegankelijk, in Nederlangbroek, / door mij in den jaere 1725. útgetekend.

Lúttig-Wede, tússten Amersfoort en Keúlhorst, door C.P. en mij / in den jaere 1729. útgetekend, is een gering boerenhús.

Leeúwenbúrg, een nieúw geboúw rond om in 't water, in den dorpe / van Nederlangbroek in den jaere 1725. door mij útgetekend.

M.

Maarsen, wel eer een mooi Slot, bij de kerk van het dorp Maarsen / aen de Vecht, door de Fransen tot een púinloop gemaakt, en nú geheel / verdweenen.

ter **Meer**, aan de Vegt bij de Kerk van Maarsen, een vorstelijk land,, / paleis, in eigendom van den Heere Vincent Maximiliaen van Lokhorst, / heere van ter Meer en Maarsen.

Mijdrecht, in den dorpe deezen naems, hús den Proosten van .... / tegenwoordig geheel vernietigd.

Ter Mije, een Oud heerenhús aen de Haer, tússten Breukelen en Herme,, / len, behoord 1731. aen den Heer professor Adriaen van Cattenbúrg. / te Amsterdam.

Mijnden, áen de Vecht, bij loenen over 't hús Kroonenbúrg, een lage / púinheúvel, door mij in den jaere 1729. útgetekend, dog dit hoort onder / holland, gelijk ook de Riddermaetige húizen Kroonenbúrg, en Loenersloot, / alhoewel de Landerijen, van 't laatsgemelde, op den útrechtsen bodem / leggen.

Moersbergen, weleer eene Abdije, nú een heerenhús op de heijde / tussen Woudenberg en Leersúm. / *[later, in de rechtermarge:]* N.B. Dit is / de Ridderhofstad / niet.

Molestein, een huis in Nederlangbroek, in den jaere 1725. door mij / útgetekend.

Montfoort, aen den ijssel binnen de stad van deezen naem, / geheel onder de voet, behalven de ingang en poort des voorbúrgs / die nog tússten twee ronde torentjes, zonder spitsen, overeinde / staat, gelijk ik zúlks in den jaere 1728. beschouwde.

[Op een nieuw blad, recto:]

Nijenrode

In rúime plantadien, vrúgtbare Essen, en Schadúwrijke / bossen, aen de lommerijke Vegt, boven breúkelen geleegeen, / in zijnen ouden en tegenwoordigen stant, op veelerlei wijzen / onder onze afbeeldingen te beoogen. Dit hús is leenroerig aen de graeffelijkheid van Holland, / gelijk dan in den Jaere 1311. Graaf Willem van Hene / goúwe en Holland, met dit Slot Gysbert van Nienrode / beleend heeft, út welk geslacht het zelve overging op dat / van Turk, en van deezen stam op dien van Bongaerd, / die het verkogten aen de Orten te Amsterdam, zijnde / den heer Johan Ort, commissaris, tegenwoordig Eigenaer / van dit hús. / A:S: geschreevene aenmerkingen.
[Nijenrode komt in de bekende handschriften van Schoemaker niet voor]

N

Natewis, aen den Rhijndijk tússten Wijk te Dúúrstede en Amerongen.

Nederhorst, aen het dorp den dorp *[sic]*. den Berg, hebben vier zeskantige torens / in den jaere 1730. door mij in twee gezigten gebracht.

Nes. of. Nek, bij het dorp Linschoten, tússten Woerden en Oúde,, / water.

Niënrode, aen de Vecht, tússten Breúkelen en Maersen,

Niënstein, niet wijd van Hagestein.

Nijveld, een vervallen heerenhús aen den Ouden Rhijn tússten Útrecht / en Harmelen.

O.

Oostwaert, heden een groot steenen Boerenhús, aen de Vecht, tússten / de dorpen Maarsen en Zuilen, hebbende zeer zwaere múúren, / kelders en andere overblijfselen van Oúdeheid.

Oud, aa, gemeenlijk Oudaen gezegd, aen de Vecht, tússten Breúkelen / en Maarsen, in den jaere 1723. door mij útgetekend.

Oúdegein, een adelijk hús tússten Jútfaes en Vreeswijk, leggende als / in een driehoek met Vianen en IJsselstein, hier plagt wel eer / den Snoijen toren te staen.

Overdevecht, is een Stamhús geweest van een geslagt 't welk deezen / naem plagt te voeren.

P

Plettenbúrg, een zeer cierlijk hús te Jútfaes, in hoog ge,, / boomte gelegen.

Pijnenbúrg, een vernieúwd heeren landhús, aen de Pijnenborger / grift, een half úúr Oostwaerds van de Vúúrsche.

[Op een nieuw blad, recto:]

Oúdaen

Aan het zandpad boven Breúkelen, van vooren aen / een hangend torentje tússten twee gevels kennelijk, / zegt Lud: Smids in zijn Schatkamer; en zegenpraelende Vegt: - /

dit adelijk hús is leenroerig aen den gestigte van / Utrecht. het geslagt dat men om de overeenkomst / van 't wapen, zijnde een rood borgoens krúis op een goú / veld, út den húize van Loenersloot afkomstig oordeeld, / was al bekend in den jare 1350. Vijftig jaeren waer / na een erfdogter van Oúdaen dit goed ten húwelijk / bragt aen Ernst Taets, wiens zoons zoon Dirk Taets / den naem van Oúdaen aengenoomen heeft; Hij was / A^o 1441.

hoofdschoút van Utrecht, dog qúam zonder / Mannelijke erfgenamen te sterven, dus wierd zijne dogter / Cornelia van Oúdaen, erfgenaeme, en bragt / deeze goederen ten húwelijk voor den jaere 1426. aen / Frederik van Draekenbúrg, in welk geslagt dezelve / gebleeven zijn tot dat Jozijne van draekenbúrg / die door húwelijk bragt aen Dirk van Zúilen. / welke stam *[boven de regel:]* niet lang in bezit schijnt gebleeven te zijn, / overmits het in de jaere 1536 voor Riddermatig, / en jan van Dúvenvoorde, als bezitter bekend staet. / Naderhand is het hús Oúdaen verkocht aen Fransois / van Sneek, wijnkooper, wiens oudste dogter, Maria / van /

[verso] van Sneek, deze goederen ten húwelijk bragte aen / Daniël van Weede, Raedsheer in den hove / van Utrecht. dog zij, kinderloos, zo 't schijnt, overleeden, / Is de heerlijkheid gekomen op haer zúster Joanna / van Sneek, gehuwd aen Jacob van den Búrg, / In welk geslagt het mede niet lang bleeff; want / drie broeders, haer zoonen, of zoons zoonen, kinderloos / overlijdende, lieten Oúdaen na aen een zuster, / Maria van den Búrg, die in húwelijk tradt met / Philibert de Clercqúe, Búrggraaf van Clercqúe-Wissocq, / heere van Boningúes, Wieze, Oudaen, Soestbergen etc.

A:S: geschreevene aenmerkingen, nevens 't boven gemelde wapenschildje.

[dit Oudaen bij Schoemaker niet gevonden; alleen een huis in stad Utrecht van die naam]

R

Randenbroek, even bûten Amersfoord, aen den weg naer den Heiligen / berg in ongemeen schilderachtig lommer, en rijzig geboomte geleege / in de jaere 1729. door mij en C.P. útgetekend.

Renswoûde, bij het dorp van deezen naem, drie úüren Noordwaerts van Rheenen / op de Gelderse grenzen bij Scherpenzeel.

Rhijnebúrg, een oud adelijk hús in 't Nedereijnde van jútfaes, niet wijd / van IJsselstein.

Rhijnenstein, of de Nes, mede in 't Nedereijnde van jútfaes, tússe 't / gemelde dorp en Rhijnebúrg.

Rhijnestein, een oud heeren huis te Kothen, aan den Krommen / Rhijn tússe Werkhoven en Wijk te dúurstede, door C.P. in / den jaere 1728. útgetekend.

Rhijnhúizen, 't Hús te Rhijn, of 't huis te Jútfaes geheeten / Een vierkant geboúw, niet zeer oud, in 't water, bij de brúg van het / dorp Jútfaes.

Rhijnouwe, een oud heerenhús aen den Krommen Rhijn, tússe Búnnik / en Ameliswaerd, door mij in den jaere 1725. útgetekend.

Rijzenborg, aen de Langbroeker vaert, niet verre van Odijk / door mij in den jaere 1725. tweesins útgetekend.

[Op een nieuw blad, recto:]

Ringeborch

Schijnt een adelijk hús geweest te zijn in het Sticht / Utrecht, en geleege te hebben, digt onder de múren / van de stat Utrecht; op wiens grond de eerste Land-kom- / mandeur der Tetonische Order, een huis gebouwd heeft, / want bij Mattheús, in fundatt: et Fatis Ecclesiarúm / pag: 570. worden deeze woorden út eene Oude Kronijke / aengehaeld: / doe wierd daer een Commandeur van der / Duijtscher Oirden van den meester van Dúijtsland / gevent, geheten, Heer Antonis van Prinshagen .... / En de deze timmerde op Heeren Zweders goed van / Ringeborch, bûten by den Stad van Utrecht, aen / die westzyde van dat Oude Kerkhof, daer Sinte / Gertruden Kerk plach te staen.; een sij binnen / den Stadt geset wert. Ende hij timmerde daer / een Convent van den duijtschen Oirden, en hij bleef een / Commandeur sijn leven lanck. Ende hij hielt / dair mit syn Heeren een goet Oirdelyck leven. Ende / dit was begonnen te tijmmeren in 't jaer ons Heeren / MCC. ende XXXII etc^a .....
Toen Willem de Vierde, grave van Holland, Utrecht / belegert hadde, was hij met een aanzienlyk gevolg in / dit Convent gehuisvest, maer die van de Stad leiden er / een groot deel van aen kolen; en toen de Graaf 't beleg / opgebrooken had, wierdt het overgebleevene geheellyk / afgebrooken, en 't Convent der Dúitsche Ridders binnen / de stad herboúwd, gelyk het daer nú noch te zien is.

Rodestein, in Eigendom aen den heere Houthorst te Útrecht, legt in / Nederlangbroek, omtrent Molenstein, door mij in den jaere 1725. útgetekend.

Rojestein, bij Amerongen, en 't hús Wajestein.

Rúmelaer, zúidwaerd en niet verre van Woudenberg.

Rúwiël, door de Franssen in den jaere 1672. verwoest, is nú een / púinhoop, niet verre van Breúkelen.

T.

Tienhoven, bij Loosdrecht en Westbroek.

Tóutenbúrg, bij S^z Maertensdijk.

S.

Schalkwijk, agter de kerk van het dorp Schalkwijk tússe Houúten / en Kúilenbúrg, door mij in den jaere 1727. útgetekend.

Schonaúwe, een oud heerenhús, niet wijd van Schalkwijk.

Snaefbúrg, een zeer oud hús, agter de kerk van het dorp Maersen / door mij in den jaere 1729. útgetekend.

Sterkenbúrg, een oud kasteel, met eenen hoogen, zwaeren en / ronden tooren, aen de Langbroekervaert, niet ver van / Beverwaerd, in Eygendom A^o 1725. aen den Heer van Houúdringen / te Útrecht. door mij, in 't gemelde jaer tweesins útgetekend.

Stúrmerdijk, een oud huis tussen Jútfaes en Heemstede, bij het hús / Wijnstein.

[Op een nieuw blad, recto:]

Ter Meer / in Maerssen

Ter Meer ook wel Zúilenbúrg of 't hús te / Maerssen genoemd, is geleegeen aen den Vegtstroom, / bij de kerk van Maerssen, tegenwoordig, om zijne / pragtigen bouwstand, en koninklijke hof-cieraeden, / met allen regt den naem van een Pallijs over= / waerdig. /

Het oude Slot, welks afbeelding in onze verzameling, / nevens die van het tegenwoordige vorstelijk landpaleijs / te beschouwen is, is leenroerig aen het Sticht van / Utrecht was kort voor den jaere 1527. geboúdt, door heer / Steven van Zúilen van Nyveld, meester van de duitze / orde, volgens getúigenis van Lamb: Hortensius de Rebús / ultrajectinis Lib: III. waer van beneeden breeder; / maer door den Franssen in den jaere 1672. verwoest. / Lang zijn deeze goederen bezeeten bij 't geslagt van / ter Meer, 't zij deezen húnnen naem van dit hús / of dat den naem van 't geslagt bekomen hebben, / althans het is út deeze familie bij koope overgegaen, / in den jaere [doorgehaald:] 1514 aen Steven van Zúilen van Nyveld / voornoemd.

In den jaere 1546. wierd het door den land Kommandeur / Aelbrecht van Egmond verkocht aen Antonij van / Ab= / [verso] Abkoude van Merthen, út dit geslagt quám / het aen de Zouidenbalgen, en van deeze aen die / van Vladeracqué, út dezen húize aen dat van / Kok van Opijnen, [doorgehaald:] en toen aen de stamme van / van Gent, en laetstelijk aen de Lokhorsten, / gelijk tegenwoordig de heer Vincent Maximiliaen / van Lokhorst, heere van Ter meer in Maerssen. / A:S: geschrevene aenmerkingen, nevens een wapenschildje, / zijnde drie zilveren plompeblaeden op een rood veld.

[Ter Meer bij Schoemaker niet gevonden]

V.

Veen, is een hús bij het dorp Blaeúw-Kapel.

Vliet, tússten Vianen en Ìjsselstein, bij het dorp Kapel, omtrent de Lek.

Vleúten, bij het dorp van deezen naem anderhalf úur westwaerts / van Utrecht.

Voorn, een cierlijk Heerenhús, aen den Oúden Rhijn 3/4 úurs van / Utrecht.

Vossestein, aen de Goijse Weteringe, bij Maersbergen en klein / Geerestein een half úur westwaerts van Doorn. / [later:] is ten eenemaal weg.

Vredenbúrg, heeft binnen útrecht geweest.

Vredeland, aen de Vecht, tússten Loenen en Nigtevegt, of den berg.

Vroonstein, een Oud Heerenhús, tússten Jútfaes en [doorgehaald:] Sturmerdijk / Rhijnstein.

Vuilkoop, in Schalkwijk.

W.

Walenburg, in Over Langbroek, bij het hús Zandenborg.

Waeijestein, te Amerongen.

Weerdestein, bij Kothen, omtrent den Krommen Rhijn.

ter **Weide**. 't hof ter Weide, volgens Vissers Kaert van 't Sticht. / bij 't hús den Eng.

Wouenberg, bij het vermaekelijke dorp van deeze naem, tússten / Amersvoord en Rhenen, 2 úuren van de eerstgenoemde Stad, / plagt voor eenige jaeren, nog eenige overblijfselen te hebben omtrent / de kerk van Wouenberg, maer tegenwoordig geheel verdweenen.

Wúlven, is gelegen ter zijde de Lústplaets heemstede, dit hús bewaere ik / in een fraeie Tekening van Rochman; maer nog een ander huis Oud. / Wúlven genoemd, vind ik aen den weijesen Dijk, agter de gemelde Lust,, / plaets Heemstede, welk laetste, ook door C.P. in den jaere 1729. uitge / tekend is, gelijk ik het zelve gezien hebbe, A² 1730. in 't voorbijrijden, / trekkende toen naer 's Hertogenbosch.

Wijnstein, bij Jútfaes, tússten de Húizen Plettenbúrg en Stúr,, / merdijk.

Z.

Zandenborg, in Overlangbroek, niet wijd van Nederlangbroeksche / kerk.

Zúilen, aen de Vecht tússten Útrecht en Maersen.

Zúilenbúrg, bij de kerk van Overlangbroek.

Zúilestein, in rúime en regelmaetige Plantadiën gelegen / tússten Amerongen en Leersum, behalven de 26. printjes die / van dit huis en hof útgegeeven zijn, in den jaere 1730. door C.P. / in fraeie stand afgeschetst.

Zeist, het vorstelijke huis, in rúime en Koninglijke omlantingen / gelegen, van den Graaf van Nassau-Odijk bij het dorp Zeijst / tússten den Bilt en Driebergen.

[Op een nieuw blad, recto:]

Zúilen

Een Cierlijk Slot met vijf torentjes, bemúurd voorpleijn, / steene voorpoort en twee brúggen, voorts boomrijke / laenen, heldere vijvers, en aengenaeme plantadiën, / geleege aen de riviere de Vecht, bijna een mijl van / de aertsbiskoplijke Stad Utrecht, agter het dorp / en de kerke van Zúilen, in de nevensgaende afbeeldingen / dúidelijker te beschouwen. /

De Stichtinge van dit Slot word gesteld omtren den / jaere 1300. ende quáam door hóuwelijk van Eleonora / van Zúilen aen den huize van Borselen omtrent het / jaer 1335. ende na doode van Heer Floris, op zijnen / zoon, den berúgten Frank van Borsselen, Ridder van / 't gulde Vlies, grave van Oostervant, en laetsten Echt, / genoot van de ongelúkkige Beijervorstin, Jacoba, hout,, / vesterinne van Holland. Maer door 't kinderloos / overlijden van gemelden heer Frank van Borsselen / in den jaere 1470. verstierf deze heerlijkheid, op zijne eenige / zúster Helionora van Borsselen die ze weder naliet / aen haer dochter Elisabeth van Búúren, en deze / wederom aen haeren zoon Jasper van Kúilenbúrg, / dewelke /

[verso] Dewelke A^o 1504. zonder kinderen overlijdende, / behalven een dogter, Cornelia genoemt, zo bragt / deeze dit casteel ten húwelyk aen Antonis de / Lalaing graeve van Rennenberg, wegens dit / húis, in de jaere 1537. onder de Ridderschap / van 't Sticht, bekend, zijne nakomelingen / verkoften dit húis aen Gaspar Gúinijet, en / deeze wederom aen Adam van Lokorst, / wiens dochter het door húwelijk overbracht aen / 't geslagt van Rheede, en eene dogter út / dit húis, wederom aen die van Túijl van / Serooskerke, út welk adelijk geslagt de / heer Rijnaúd Gerard van Túil van Serooskerken / Canonik ten capitele van St Jan, midsgaders / gedepúteerde ter finantie wegens 't eerste lid / der Staeten van Utrecht, het zelve jongstleeden / bezeeten heeft, en tegenwoordig de hoogwelgeb: / Heer Diderik Jacob van Túijl van Serooskerke, / in den jare 1729. daer mede beleend.

Deeze heerlijkheid plagt leenroerig te zijn aen / de abdije van Oostbroek, dan nú van dat leenregt / ontslaegen, en tot een leen van 't Sticht Utrecht / gemaekt. / A:S: geschreevene aenmerkingen.

[alleen de voorgaande zin is aan Schoemaker ontleend; verder is De Haen's tekst geheel verschillend aan die van Schoemaker in zijn hs. 'Beschrijving van Het Stigt van Utrecht', dl. 2, fol. 539-541]

[later] Daer is zeer lang getwist, over 't bezit dezès / casteels, tússten die van Lalaing en 't húis van / Egmond, tot dat eindelijk Lamorael van Egmond / al zijn regt op deeze goederen afstond aen zijnen / neeve Antonis de Lalaing

[geschreven titelblad:]

Naem-Lyste
der
Adelijke Húizen of
havezaten
Gelegen in de Heerlijkheid
van
Overijssel

[boven de eerste tekstpagina:]

Overijssel, / onder het Drostampt van / Salland

A.

Aeswijn, een Stamhuis van 't Geslagte van Aeswijn / ofte het huis te Gramsbergen; bezeten door die van / aeswijn, en na de bezitteren dus genoemt; is gelegen / in de búrschap gramsbergen, tussen den Hardenberg en Coevorden.

Anem, aen den Yseldijk tússten Wijhe en Windshein, / schúin tegen over vorchten, 't is van weinig aenzien, gelijk

/ de afbeelding door c.p. in den jaere 1730. gedaen, en in onze / verzamelingen te vinden, aenwijst.

Akkerstein, of beter Arkelstein, na biskop / Johan van Arkel aldús genoemd, die in den jaere 1360. dit / kasteel heeft doen bouwen, het is tegenwoordig geheel / vervallen; leggende aen de Schipbeeke, niet verre van / het dorp Bathmen, op de grenzen van Zútven. / In den jaere 1381. heeft Floris van Wevelichoven, bisschop / van Utrecht, daags na S^t. Renúgúis dag, bij bezegelde / brieven, aen de drie overstigtse Steden, Campen, Deventer / en Zwol, belooft geen kastelein op dit hús te zullen aen= / stellen, dan die in eene der gemelde drie Steden búrger / ware; na dat de biskop dit kasteel werderom aen het / Stigt gebragt hadde, en verders heeft hij den Kastelein / bevel gegeven, om, ingevalle hij Bisschop quáam te / overlijden, of elders verplaetst wierde, dit hús aen / de drie genoemde Steden, ten haeren aenmaeninge, [*doorgestreept: en*] als / tot Stichts behoefte, en daer aen behoorende, weder over / te leveren. /

A° 1510. gedúurende den oorlog van Utrecht met Gelderland / hadden de Geldersen deezen burg bemagtigd, en er bezetting op= / gelegd, maar Bisschop Frederik van Baden; bragt er eenig / krijgsvolk voor, [*doorgestreept: hier*] die het wederom ten behoefte des biskops / innamen. Egter hebben de Geldersen, Elf jaeren laeter, / dit vaste hús weder met geweld in húnne magt gekreegen.

Arendshorst, aen de Vegt bij Ommen, op de postweg van Zwolle / na den hardenberg; is ten eenenmael weg, op het goed staet een / slegt Boerenhús, door mij en c.p. in den jaere 1732, om nog eenigsins / de gedagtenis te bewaeren útgetekend.

Averbergen, in het dorp Olst niet verre van den Yssel, tússten / Deventer en Zwolle, door C.P. in den jaere 1732. uitgetekend en / in onze verzamelingen te vinden.

Azoelen een groen begroeiende, en nú fraei beplante púinhoop / in de plantadien van 't hús Menningshave gelegen, door mij / in den jaere 1732. útgetekend.

Floris van Wevelichoven heeft Azoelen ingenomen, en verwoest / door de drie Overijsselse Steden gehúlpden; nevens de húizen Laer, / Ter Molen, nú Schuilenbúrg en Garner; vermits de burgzaten / dezer húizen, te roof en te búit leefden; land en wegen onveilig / en de búrgten tot schadelijke roofspelonken maekten.

B.

Beerse, aen de Vecht tússten Ommen en Hardenberg.

Ten Berg, bij het hús te Rechteren.

Bergentheim aen den búrschap van deezen naem, / niet verre van de Vecht tússten Ommen en hardenberg / schúin tegen over het dorp en hús Heemse.

Boekhorst, bij het dorp Zallik, aen den Ýsseldijk, op / de Velúwse zijde. Een overoú slot, zwaer van muúrwerk, / en in een diepen graft gelegen; maer met hoog geboomte, / rúige laenen, en schadúwrijke wandeldreeven omringd; / daer geen vrúgbare groenakkers op de zandige heijgronden / nog klaverrijke wijden en grazige uitterwaarden aen ontbree= / ken; door mij in den jaere 1729. in twee, en door C.P. / een jaer daarna in één gezigt gebragt; alle in onze / verzamelingen te vinden.

Onder dit kasteel behooren verscheide aenzienlijke goederen; / als voor het eerst de heerlijkheid en daeglijks regt van den dorpe / van Zallik; mede in onze verzameling te vinden; met de / aenstelling van Predikant, Schoút, Búrgemeesters, koster / en alle andere dorp ampten; voorts het regt van verschrijving / in de Ridderschap dezes landschaps; privative jagt; midsgaders / úitneemende visscherijen in den Yssel. zes boeren-Erven; met / eenige Tienden en Tinsen; ook de boerschap Veecaten, aen / den Ýssel, onder Wilsúm geleege; en andere heerlijke goede= / ren meer.

Johan van Boukhorst timmerde in den jaere 1391. dit Slot, / met toestemminge des Bisschops van Utrecht; en der drie Over= / ysselsche Steden; belovende, út dit zijn slot, den Bisschop / nog te gemelde Steden ooit te zullen beschadigen of nadeel / doen; en het niet met nieúwe graften of múuren, als / op hún goevinden te zullen sterken. In den jaere 1505. had Arent van Boekhorst; verschil heb= / bende met zijnen broeder Johan, over de deeling húnner ouder / lijke nagelaeten goederen, dit hús johan van Boekhorst ont= / weldigd; als sústineerende het meeste recht tot deze heer= / lijke goederen te hebben; maer die van Campen, door de / Steden Deventer en Zwolle geholpen, belegerden deezen búrg / en noodzaekten Arent van Boukhorst met verdrag dezelve / aen hen op te geeven; onder beding dat de Stad Kampen hem / volkomen genoeg en voldoening zoude bezorgen, in 't geene / hij op zijn broeder te vorderen hadde; 't welk die van Campen / wel aengenomen hebben; maer egter nooit volbragt.

In 't jaer 1524. op S^t. Bartholomeúsdag, hebben de Geldersen / dit Slot ingenoomen.

In den jaere 1609. was Johan Sloet, drossaerd van Vollenhove / heere van Boekhorst en Zallige; dewelke als gedepúteerde / wegens overijssel ter Generaliteijt het berúgte twaelf= / jaerig bestand ondertekend heeft.

Boksbergen, een groot úúr gaens noordwaerds van de / stad Deventer, ter zijden den rijdweg op Zwolle, is een rúim / en groot Slot; met verscheide opgaende gevels, na den oúden / Overijsselsen boutrant; in rúime graften en

rúige boom= / gaerden gelegen. Door C.p. in den jaere 1730. útgebeeld / na 't leven en in onze verzamelingen te vinden.

De burgers der Drie Overijsselsche hoofdsteden, geholpen / door die van Hasselt en 't gelderse stedeken Hattúm, hebben / in den jaere 1587. den 6. en 7. van herfstmaend, Boksbergen / belegerd en ingeslooten; zij, met eenige krijgsknegten versterkt, / hebben dit vaste hús gedwongen tot eene overgaef, op / genade en ongenade; daer lagen toenmaels Twee en= / ting [*sic*] [*doorgehaald: krij*] knegten binnen; dewelken in de omleggende / gewesten zeer ongenadig hússhielden, met rooven en / branden, en allen bedenkelijken moedwille bedreeven; / van deeze, wierden er Negentien door de deventerse / búrgers gevangen genoomen en naer deventer ter straffe / gebragt; waer op de beleggers dit kasteel den negenden dag / van herfstmaend in vlamme zetteden.

Borgel een búúrtje, even búiten deventer, waer / bij een aedlijk huis gelegen is.

Ter Borg; een rúine of púinhoop van een heerenhús / búiten Zwolle op 't Zwarte Water, aen den mond van de / rivier den Vecht.

Boscamp. door c.p. in den jaere 1732. útgetekend, is / bij Olst tússen Deventer en Zwolle geleege; heeft niet / veel bijzonders, als dat in eene der vleúgelen van 't hús / een Roomsche Kerk gehoúden word.

Breedenhorst. bij het dorp heinoo, tússen Zwolle en Raelte.

D

Ten Dam, is gelegen te hellendoorn.

Dings-hof. door c.p. in den jaere 1730. útgetekend, / is van niet veel aanzien, en na bij Olst gelegen.

Doorn. een heerenhuis in 't Schoútamt van hasselt aen / de Vecht; ik heb het in den jaere 1729. útgetekend; 't hús / zelve is niet zeer óúd, en van geen grooten omtrek; maer / de bossen en laenen, van zwaere eikenboomen, waarmede dit / huis omheind is, múnten weer zo veel te heerlijker úit, / door de aengenaeme wandelingen en uitzichten die zij / verschaffen.

Dotekom. wordt in sommige land kaerten als een / heerenhuis uit gedrukt; tot Wilsúm op den veluwsen / bodem tegen over Olst; in de jaere 1732. heb ik / nevens c.p. dit Wilsúm útgetekend; zijnde een toren van / een capel. daer niet in gepredikt, maar, [*tussengevoegd:*] met klokken over / de dooden geluid word.

E.

Egede, een klein herenhuis, maer zeer vermakelijk aan de / Regge, niet verre van het dorp ten ham gelegen. Ik hebbe in den jaere 1732. dit hús gezien en útgetekend / worden aldaer door den heere Antoni Adolf. B. van haersolte / heere van Egede, en commandeur van Filipine, treffelijk en / vriendelijk ten maeltijd onthaeld.

Eerde, een pragtig modern landkasteel, van den Baron / van Palland; in 't midden van heÿ en veengronden niet / verre van Ommen geleege; met rúime nieuúw aangelegde / beplantingen versierd, in 't jaar 1732. door mij en c.p. afgeschetst.

Men vind van dit huis te Eerde, veel gewags bij de Stichtse en / Overijsselsche Kronijkschrijveren; want Everard van Eijen, een / magtig edelman, had dit casteel van Eerde, in den Kerkspille van / Ommen, zeer vast en sterk geboúwd van hóut ende van steen; en zich / op dezen zijnen onwinbaren búrg vertrouwende; matigde zich veel / rechts en eigendoms aen over bossen, en onderdaenen; die, zo gezegd word, / den Biskop eigen en onderworpen waeren; plaegende ondertússen 't / platte land van Salland met rooven en vrijbúiten; en sleepte alles na / zijn sterke vesting Eerden; Biskop Floris van Wevelichoven; telkens / hier over met klagten en smeeken om húlپ aen boord gevallen zijnde; besloot / deezen moedwil te keeren, verdroeg met de Overstichtse hoofdsteden; / kampen útgezonderd, dat zich dezer zaken niet wilde bemoeien; / om dezen Evert van Eyen zijne baldadigheden te verleeren; de heeren / van Egmond, en van Ýselstein, met den jonker van Arkel, en een / groot getal Ridderen en knegten, ondersteúnden den Biskop, en quámen / in de jaere 1380. op den Feestdag van ' Kruisvindinge voor dit / sterke Roofkasteel; men had er een blijde voor, die wel dertienhonderd / ponden steens teffens úitwierp; de groote steenbússen, zegt de / vertaeler van Beka, daer men mede schoot; en stormde en / rammeide met allen magt; en bedenkelijk oorlogsgereedschap; / maer zonder vrúcht; want stijlen en balken, zo dik als molen= / standers, en digt bij den anderen in 't verband geschikt, wisten van / búigen nog beeven; de steene klooten sprongen er als kaatsballen / weer van te rúgge; schoon de steene múúren door gedurig / werpen, en onophoudelijk werpen, en schieten zeer gehavend / en gerampeneerd wierden; vijf weeken lang dúúrde dit beleg.

Bij de bezettingen, door honger mooglijk gedwongen, en ziende / dat Evert van Eijen, hen geen ontzet, 't geen hij beloofd hadde, toe= / schikte, maekten verdrag met den biskop, en gaven 't huis op, / onder beding van lijfsгенade. Dit geschiedde drie dagen na het / feest van Bonifaciús; Toen liet de Bisschop 't casteel ter / nederwerpen; maer men verhaalt, dat de balken, en stijlen mids= / gaders 't overige hóutwerk, zo sterk en kúnstig in een gewrocht, / daer benevens zo hard van stoffe waeren, dat alle moeite, vergeefs / was, om het te kunnen sloopen; derhalve stak

men 'er / de vlamme in; en de kronijkschrijvers getuigen, dat het houtwerk / van dit magtige Slot een geheele maand lang brandde eer 't / vergaan was; dog Evert van Eijen, wierdt naderhand nog in / 's Bisschops genade aengenomen.

G

Garner een heerenhuis, bij het ruime dorp Dalfsen, rondom / in vermaekelijke bouwlanden gelegen. door mij in den jaere / 1729. útgetekend.

Gelder of ten Gelder: ook wel op Gelden genaemt, is gelegen / bij het dorp Wijhe tússten Deventer en Zwolle. door C.P. in den / jaere 1734. útgetekend, en in onze verzamelingen te vinden;

Glinthuis. in de boerschap Genne agter 't huis te Doorn. ik / bezag desselfs grond, dewelke niet anders als een langwerpige aerde / heuvel is, in de jaere 1729, waarvan niets kennelijks af te te= / kenen was, zijnde, zo men mij onderrichtte; dit huis in den / fransen oorlog verwoest.

Gramsbergen. in de jaere 1522. door de Geldersen / ingenoomen. het legt na bij 't huis of búúrschap Aeswijn / tússten Covorden en Hardenberg, zie ondertússten boven op / Aeswijn.

[Meegebonden blad van Andries Schoemaker; links een leeg kadering voor een wapen; daarnaast en daaronder:]

Ham

of in den Ham een dorp gelegen in de provincie / van over Issel onder het drostampt van Zal / land voor de Reformatie was al hier een paroc / hiekerk dewelke op de naam van Maria ingewijd / en de proost van de pieterskerk te utrecht had het recht om den pastoor te / benoemen. drie vicarijen waren er in deze kerk als 1 van de heylige maagd ma / ria; 2 van Anna, 3 van antonius. dese vikaryen hadden ider haar byson / dere vicarissen en moesten soo wel missen doen opde geordineerde dagen / als by de stichting bedongen was doch na t afschaffen van de roomse / godsdienst in deze lande: is hun kerk aan den gereformeerden predicant / gegeven de welke met zyn kerk onder het Classis van Zwoll staat.

[in de rechtermarge:] groot alge / meen worde / boek 5 deel / pag 33⁷ *[en daaronder:]* outhyt en / gestichten / van deventer / 2 de pag 293].

[in Schoemakers 'Korte beschryving van Over Issel' komt Ham niet voor]

H

Haer of ter Hear. is een oud heerenhuis bij het dorp Lang= / voorde tússten Deventer en Olst; in den jaere 1732. door C.p. / útgetekend, en in onze beschrijving en afbeelding der aedelijke / húizen van Overijssel te vinden.

Haerst. een treffelijk heerenhuis, door mij in den jaere 1729. / in twee gezigten gebragt; is in eygendom aan den jongen vrijheer / van haersolte tot Tautenburg. dit adelijk slot vertoond / zig een groot úúr gaens van de Stad Zwolle; op den weg naar / Hasselt, niet verre van 't huis te Doorn en de Vecht.

Hagenvoorde. aen de Nië Weteringe tussen Raalte / en Wijhe.

Hardenberg, tegenwoordig een open Vlek aen de Vecht, / tússten Ommen en Kovorden, is zeer oud; en heeft ook eene Kerk / wiens zonderlinge toren van zeer grove steenen opgemetzeld, eenen / hoogen Ouderdom te kennen geeft. zie de antiqúiteiten van drenth

hier plagten de bisschoppen van Utrecht, een zwaer en oud kasteel / te hebben; daer zij veelmaelen gewoon waeren hún verblijf te houden; / weshalven het van eenen grooten omtrek was; zijne poorten, torens / en voorbúrgen besloegen een ruime plaats; men had hier ook / des bisschops paerdestallingen, die al mede rúim en wijd uit= / geboud waeren.

Verscheide aenmerkelijke zaeken zijn op dit huis gebeurde, als / onder anderen, dat in den jaere 1393. alhier een zoen getroffen / wierdt, tússten Floris van Wevelikhoven, bisschop te Utrecht; nevens / de drie Overijsselse hoofdsteden, aen den eenen; en heer / Evert van Ulft, en zijne helpers, waer onder de Gebroeders, Wolter, / Johan, Goossen en Henrik Stekke; met Rútger, Lúbbert, / Gheert, Helmich en Goert van Rhede, aen den anderen kant; / wegens eenen oorlog, dien zij sederd den jaere 1391. tegen gemelden / bisschop gevoerd hadden; die in 't zelve bovengenoemde jaer op S¹ / Ambrosiús dag, op zijn kasteel Hardenberg overleden is.

Heemse, een havezate bij het dorp heemse, digt aen den / Hardenberg.

Herpen, een fraai húis, tussen Windsheim en Wijhe, in de buurschap / Herxen, rondom in schoon geboomte, en aldus in den jaere 1730. / door C.p. uitgetekend, in onze verzamelingen te vinden.

Hoerlo, een deftig landhuis, bij Hengvorden, tússten Olst / en Deventer, door C.p. in den jaere 1732. útgetekend, en in ons / tekenkabinet, onder Overijssel te vinden.

Hofstede. met deelen naam vind ik een heerenhuis te Raelte / volgens de Overijsselse land-kaarte.

Hogehof

Hogehúis

K

Kamperbeek, een fraai Heerenhuis, ten deele oud, en / ten deele nieuw, hebbende een sierlijke zeskanten tooren, door mij / in de jaere 1729. útgetekend; maer is elders een bekoorlijke / situatie te vinden, hebben landhúizen elders betoverende aenlokzelen / zij zijn hier op Kamperbeek te bekomen. hier vind men lommerrijke / dreeven van honderdjaerige eiken; koele en altoos vlietende beeken, / hier rolt de grijze Vecht, zijne zilvere Wielingen, langs de graezige / oevers zeewaerd aen; en luistert na duizenden van nagtegaelen, / die hem út de donkere linde dreeven begroeten; waer men de oogen / keert alles heeft hier zijne bekoorlijke uitzigten; de hooge graen / akkers met goude korenaeren of hagelwitte Boekweit belaaeden / verquikken 't gezigt; en voeden de lucht met lieffelijke honinggeuren, / hier ziet men de [*doorgehaald: zwaere*] lange hessenkaeren, die onder den last / schijnen te breeken, zwaer bevragt langs den breedden postweg / voortkrúien, en met de yzere wielen diep in 't zand snijden; / en honderd wagens met allerlei leeftocht af en aen rijden, om 't / nabuúrig Zwolle, te spijzigen; en lugtig langs de drooge gronden / heen draeven; het zij dat ze, ligt geele boter of vers gewrongen / kaezen; bloozende appelen, goudgeele peeren; of koren, vlas en / honing ter markt voeren, of leevende zeevisch, die in de / stad [*doorgehaald: nog*] op de breede visbanken nogal spartelen, en den honger / wetten door 't gezigt; steewaerd aen brengen.

Kollendoorn; eene havezate gelegen bij den Hardenberg; / volgens 't billet der verkooping van dit huis den 19. oktober / 1731. heeft het verscheide Erven, Landerijen, [*boven de regel:*] en katersteeden; / Bossen en houtgewassen, veeën, en veeënlaegen, jagt en visserij, / Regt van verschrijving in de Ridderschap; midsgaders een Leen¹ / kamer, daer verscheide leenen e² aenbehooren.

Kraenenberg, een zeer pragtig nieuúw opgemaekt gesticht, / een half uúr gaens van de Stad Zwolle, bij de Berkmer brugge leggende; / in den jaere 1729. door mij na 't leven útgetekend.

Krijtenbúrg, een oud heerenhuis, door C.P. in den jaere 1729 / útgetekend, en in onze verzamelingen te vinden; is gelegen aen / de Soeste weteringe, bij het dorp Wijhe en 't huis den Gelder.

Koerhuis, of Kúerhúis is eeven buiten den stad Deventer geleege / bij de Dortse beek; van ouds geboú, en gediend hebbende tot een Wacht- / huis [welke betekenis ook het woord koerhuis, volgens Kiliaen, / te kennen geeft] om den Teúge, zijnde een stads weide, voor allen / onraed te beschermen; [*doorgehaald: ten dien*] en de Stad te waerschouwen; ten / dien einde, lag er altoos eenige manschap binnen; die met het op / en neder laeten van eene groote mande die van deventer bij dage / te kennen gaf, dat 'er vijand omtrent was; dog bij nacht geschiedde / zulks met stooken en bennen van vier op de tinne des Wacht torens; /

tot welk gebrúik zeker steenen verwúfsel, in de gedaente van eene / omgekeerden water-emmer, uit het spits opgaende dak des Torens / [*doorgehaald: opgaende*] uitgemetzeld was; gelijk zúlks nader te bespeuren is in / zekere afbeelding voor eenige jaeren door den Heere A.M. daer / ter plaatse na 't leven gedaen, en dit koerhuis zeer naeúkeúrig / verbeeldende; in onze verzameling te beschouwen.

In den jaere 1521. hebben de Geldersen dit Koerhúis overweldigd, / de bezettingen doodgeslaegen.

Zes jaeren daarna wierden hier verscheide bijeenkomsten tússe / de Gelderse en Stichtse gezanten gehoúden tot beslissinge des / oorlogs, dog zonder vrucht.

In het jaer 1611. hebben er Schepenen en Raed der Stad Deventer / Hand. op het Koerhuis bevolen de beek aldaer met vissen te gebrúiken / zijne fúiken en Visch korven daer in te zetten, gelijk hij voor / dien tijd gewoon was geweest te doen, zonder zich te kreúnen aen 't geen / de heer van Dort daer tegens mogte onderneemen.

L

Laer, twee húizen zijn er, die deelen naam voeren waer af het / eene [*doorgehaald: het eene*] genoemd wordt het Oude Laer, 't andere het nieuúwe / Laer; wat het Oude Laer aengaet; 't zelve word gemeenlijk, het / Laer van Niebrúgge bijgenaemd, gelegen zijnde ter plaetse, alwaer / de Regge zijne wateren in de rivier de vecht útloost; nabij de / Niebrúgge; dit Laer wordt in den jaere 1380. door Floris van / Wevelichoven biskop van Utrecht, met hulpe der drie Overijsselse Steden / ingenoomen, en verwoest; omdat Egbert van Zalm úijt dit Slot / den lande veel schade deet.

Dit Oude Laer, ter plaetse gelegen als boven beschreeven is, / is tegenwoordig niet anders als een zeer gering boerenhúis; het / oude gebouw, door den oorlog bijna geheel vervallen, word door des= / selfs bezitteren ten eenemaale gesloopt.

Wat nú aengaet het Nieuúwe Laer; dit is aen de vecht tegen / over de stad Ommen geleege; en door mij in den jaere 1732. uitge,, / tekend; het is een vierkant Nieuúw gebouw, voor omtrent dertig / jaeren daer van den grond af opgebouwd; niet verre van dit huis, / ziet men nog den grondslag en púinhoopen van 't Oude huis 't welk / hier plagt te staen, op een vierkant plein, aen drie zijden met / een watergraft omringt; en weinig jaeren geleeden door

den / Eigenaer van dit adelijke goed is doen afbreeken; stellende een / Bak en bouwhuis op deze grondslagen in de plaats.

Langevelds-loo; of bij verkorting Lamsloo, een úr gaens / oostwaerts van Wijhe; bij het dorp Averwolde; tussen Deventer / en Zwolle.

Leemkúile, aen de vecht, bij het dorp Dalfsen, en de húizen / Rúitenburg en Garner.

Loonen

Lústenberg

M

Mennekeshave, of Mennigeshave, een fraei Landhúis / in het dorp ten Ham; heeft zeer schone Laenen en Singels; ik hebbe / in den jaere 1732. met C.P. dit huis afgeteekend.

N

Nienhúis, aen een watertje, bij de Nieuwe Weteringe, omtrent / het dorp Heinoo, en de huizen Relar en den Vellenaer, tússen Raelte / en de Stad Zwolle.

O

Oosterveen, een huis; twee úren Noordoostwaerts van Zwolle, / midden in veenen en moerassen geleege, op de hoogte van de / omerschans.

Ordib, een oud heerenhuis, búiten Zwolle, aen de Vecht, bij / de Benkmer brugge, door mij in den jaere 1729. úitgetekend.

Ommerschans. een groot gevaerte, met vijf bolwerken; en / rúime graften, tegenwoordig van geen gebrúik; door mij in den / jare 1732. úitgetekend; anderhalf úr benoorden Ommen; in 't midden / van vaele veenen, en eenzame heide geleege.

Daer boom nog lover groeit nog oogverkwikkend gras,
Daar op de woeste hei geen vie of menschen wonen,
Daer dikwils 't zwarte veen, in brand geraekt en as;
Een schets van Plútoos hof, aen de Acherontshen plas,
En 't aek'lig schimmenhol, natúurlijk kan vertoonen.

P.

Pol, een heerenhuis te Olst bij 't huis Averberge.

Pothof, bij Koevorden, of liever bij Hardenberg, in de búrschap / Aneveld, bij 't húis Kollendoorn.

R

Rhaen, nabij Hellendoorn, aen de Regge; bij 't húis Egede, / een groot, en zwaar gebouw, door mij en C.P. in den jaere 1732. / in twee gezigten gebracht.

Rande, bij het dorp diepenveen, niet verre van Deventer / door C.P. in den jaere .... úitgetekend, en in onze verzamelingen / te beschoúwen.

Reelar, of ook wel 't Reler genaemd, tússen Raelte en / Heijno, na bij de húizen Niënhuis en den Vellener.

Rechteren 't Stamhuis der adelijke, en in 's lands geschiedboeken / hoog beroemde familie van Rechteren, met den eernaem van / graeven verheerlijkt, is gelegen twee úren gaens van [*doorgehaald: Rechteren*] / Zwolle, aen de Vecht, niet verre van het dorp Dalfsen; een treffe- / lijk gestigt, met prachtige zaelen, en rúime vertrekken, na den / hedendaegsen bouw-trant, betimmerd; daer te lande alom beroemd / om desselfs úitneemende plantaedjen, en tuinen; is in onze / verzamelingen op tweederlei wijzen te beschoúwen, gelijk ik dit / graeflijke hof in den jaere 1729; na 't leven heb afgebeeld.

Rechteren wierdt in den jaere 1320, een leen van Overijssel; / en door Roederýk en Herman van Voorst tot een open huis / des biskops gemaekt.

In den jaere 1361. verbrandden die van Rechteren de voorstad / van Zwolle.

In den jaere 1525. rúimde Karel van Gelder dit huis den bisschop / van Utrecht in, na dat hij 50000. gúldens ontfangen hadde; zie / beneden op Diepenheim.

Des jaers daer aen beslooten de Staeten, te Deventer vergaderd, dit / huis te Rechteren van alle sterkte te ontblooten; en het alsdan / den Erfgenaemen over te leveren; úit vreeze dat hertog Karel van / Gelder, die 't oog

weder op Overijssel wendde, zich van dit huis ten / nadeele des lands meester maken, en er een veilige schuilplaats / houden mogt; de Gemeente te Deventer hier op met de Stads Raeden / overleggende wat men omtrent deeze zaake te verrichten hadde, / wilde het ten gronde toe geslegt en vernietigd hebben; hier stelde / de Raed zich tegen, aengezien de Zwollenaers ter goeder trouwe / 't huis te Regteren in húnne bewaringe hadden overgenoomen; dit / viel den 21. September, dag van St Mattheús voor; hoe 't zij, hertog / Karel had des jaers daer na Rechteren weder in zijn macht, en er / sterke bezetting binnen, gelijk ook op den húize van Schúilenbúrg; die / de Zwollenaers en húnne búiren, úit deze twee Slooten geen / kleenen overlast aendeet.

Ruitenbergh, een oud Slot aen de vecht, tussen Zwolle en / Dalfsen, in den jaere 1729. door mij in twee gezigten gebragt.

In den jaere 1328. heeft de graef van Benthem Rúitenburg / toen al een kasteel, te leen úitgegeven; zie hier den Brief.

Universis præsentis litteras &a, Nos johannes de Benthem, / uxor ejus legitima Mechtildis, Simon et Otho eorúm liberi, / notúm facimús, quod cúm Hako de Rútenberge, famúlús, / castrúm de Rútenberge, quándam terram dictam Westerhof, / quándam domúm ap. Hesne, quám possedit Alpertús, dictús / Keech, quándam domúm in Wilsne, tres domos apud Stegen, / duos domos apud Beerza, quándam domúm apud Ane, domúm / dictam Rederinx ap. laerwolde & domúm dictam Cloester / apud Coevorden, & 4 domos cúm quádám casâ, ap. Scherpenzele. / Item heredes quóndam Hesekini de Grave, &ca. Item Rodúlphús / van den Stade dúas domos sitas ap. Stade. Item filius Go- / descaldi de Dalwashem. Quándam domúm dictam Grotenhúis / ap. Dalwashem. Item Alphardus de Scúren quándam domúm / dictam Goethús ap. Vilscen jure ministeriali. Item dominús / Swederus de Abekewoúde, miles, castrúm in Dúursteden; judiciúm, / et quándam deciman apúd Renen cúm suis pertinentiis. / Item Johannes de Amerongen quándam insúlam sitam / contra Hosteden in Noda. Item hæredes Gewardi filii Wal- / theri quædam Bona et decimas sitas súpra montem ap. / Renen. Item Bertoldús Wene quædam bona et Decimas / sitas in Merse súpra montem et in Els. Item Theodorús / dictús Bovie quædam Bona, quórum nomina ignoramús, / jure homagii à nobis & comitatú de Benthem tenere in / Feudo dinoscúntúr; Nos præhabita deliberatione súfficienti / omne jús, quod nobis in hominibús & bonis præscriptis, seú / etiam in quíbúscúnque aliis ibidem constitútis, quæ ad nos / legitímè pertinent, Reverendo in Christo patri ac Domino / Johanni de Diest Episcopo Traject. pro certa súmma pecúniæ / nobis ab eo integraliter persolútâ de concensú omniúm / Hæredúm nostrorum vendidimús unanimiter, & trans- / ferimús per præsentem &ca: eosdem homines à juramento / nobis præstito penitis dimittentes. In cújus rei Testimoniúm / pro nobis et nostris hæredibús sigilla nostra dúximús / præsentibús apponenda. Datúm anno Domini MCCCXXVIII. / feria sexta post Dominicam, Quasi modo. Heda in Johanne 3.

[uit 'De episcopis Ultraiectinis', deel 'Historia Episcoporum Ultraiectensium', p. 241-242]

Dies wierd Bisschop Jan van diest Leenheer van den Rui / tenberg; waerom ook Evert Hake van Ruitenbúrg, dit zijn Slot / in den jaere 1389. willende optimmeren, ofte herstellen, bij handschrifte / den Utrechtsen Bisschop, sampt de drie Overijsselse steeden; na / alvorens hunnen toestemminge gewonnen te hebben; belooven moest, / niet alleen den kerkvoogd en de hoofdsteden úit dit zijn vaste / hús niet te zúllen beschadigen, nemaer ook het zelve met / geen nieuwe múren of graften te zullen sterken.

Dezelve belofte en verbintenis moest Frederik van Ruitenbergh / in den jaere 1442. met bezegelde brieven van gelijken den Biskop / en

[verso] en de Overijsselse hoofdsteden bevestigen, zowel wegens 't beschadigen / van S' bisschops landen, als nopens 't graven van nieuwe graften, / en maeken van múren; daer en boven verzekerende, dat alle / en elke bezitter van dit huis na hem, gehoúden zoúde zijn deze / zelve belofte te doen, binnen twee maenden na dat *[doorgehaald: hij]* hem ten / dien einde van den Bisschop of Steden aenschrijving op den / Ruitenbergh gedaen zoude wezen.

Ratink, een plaets niet verre van het huis te Dort; behoorende / aen het groote gasthús der Stad Deventer; alwaer in oude tijden / een Slot plagt te staen; de heer Dúmbar in zijn besch^e van Deventer / pag. 443. is van gedagten dat dit Rattink in de giftbrief van Keizer / Henrik de derde nopens 't graafschap van Ameland; Rathnon genoemd / word; omdat er in een brief van Reinóud van Gelre gesproken wordt / van een Domús Lapidea in Rathnon; 't welk zijn E. het zelve als / dit Rattink meent te zijn; dit steene huis is in den jaere 1332. / door die van deventer tot den grond toe geslegt, volgens een óude / Kameners Rekening van dat jaer.

T

Tijen Rhae, eene oude edele geslachtsnaem in de Overijsselse / Jaerboeken en wapenkaert bekend; ik vinde in de Overijsselse / kaerte bij Raelte eene plaets of boerschap, Thijenrhae, of deze / edelen hier haer stamhuis of een Slot gehad hebben; is mij niet ten vollen bekend.

Ten Klooster een heerenhuis bij Covorden, wordt ook genoemd / in de Leenbrief van Johan van Bentem, boven, in Schuilenbúrg / aengehaeld.

Ter Scheere, bij 't huis ten Klooster niet verre van Kovorden.

V.

Vegterwaard; en zeer vermakelijk lústhúis, niet verre van / Dalfsen, aen de zagt vloeiende Vecht, tegenover den Ruitenbúrg, gelegen; / is mede door mij in den jaere 1729, na 't leeven afgeschetst.

Den Vellener, een adelijk huis, omtrent vier úúren van / Deventer, tússten de dorpen Raelte en Hejno gelegen.

Vest; een adelijk húis tussen Deventer en Bathmen, niet zeer / aenzienlijk; door C.P. in den jaere 1724. útgetekend, en in onze verzamelingen / te vinden.

Voorst, búiten de Camper poort der Stad Zwolle, in de Nabúúrschap / van Werkenen, aen den weg na Campen; dit huis, door mij in den jaere / 1729. útgetekend, is van een grooten omtrek; hebbende een rúim woonhúis / en bouwhuis midsgaders een hooge poort aen den den weg, en / zijn úitzigt van vooren na 't Zwarte water en Mastebroek, van / agteren over hoge bouwlanden, na den Yssel en Campen.

De heeren van Voorst, zijn van óúds magtige en zeer rijke Edellieden / geweest; veel goederen in deeze landstreeke bezittende; waer op zij stout, / veelmaelen twist en krijg met de bisschoppen gehad hebben; zij bezaten / of matigden zich ten minsten aen het regt van den wind door geheel / Salland; gelijk zúlks blijkt út de vergúnning van Floris van Wevelic- / hoven in dato 9 October 1391; aen [*doorgehaald: die*] het klooster van Windsheim, / om eenen windmolen te stellen, daer zij 't zóúden goedvinden; zonder / zich met het regt van den heere Van Voorst eenigsins te bekreunen.

W.

Westerbeek of Westerbeeks sloote, een úúr / Noordelijk van Steenwijk bij Vledderen.

W.

Weede, of eigenlijk de Groote Weede; is eene adelijke / Havezate ten noord-oosten, niet verre van Hasselt.

Westerveld; een rúim en sierlijk Slot; door mij in den jaere / 1729. in twee gezigten gebragt; is een úúre gaens noordwaerts / van de Stad Zwolle, aen het Zwarte water; rondom in zwaer / eikengeboomte en vette weilanden gelegen; heeft twee fraaie / zeskante torentjes, of torens, diepe en breede graften, en eenen / ruimen Voorbúrg, mede rondom in 't water, beslooten in eenen / hoog opgeworpen wal of singel, om de graften heenegaende; was, / toen ik het zag onbewoond; en reeds eenigermate aen 't vervallen.

Werkeren, een schoon, groot Slot; ten meerendeele modern / met een kenlijk torentje, drie quártier úúre van de Stad Zwolle / in Mastebroek zich opdoende, is door C.P. in den jaere 1731 / tweesins afgebeeld, en in onze verzameling te vinden.

Wezenberg, tussen de hoofdsteden Deventer en Zwolle bij / het dorp Averwolde.

Wingarvelde; door C.P. in den jaere 1731. útgetekend, en in / onze verzamelingen te beschouwen; is een zinnelijk en net / landhúis na bij Olst; berúgt om deszelfs kúnstig geschoorene / Taxishagen en fraeien bloemhof.

Windsheim, een oud Slot bij het dorp van dezen naem tussen / Deventer en Zwolle, door c.p. 1731. útgetekend, en mede in / onze verzamelingen te vinden.

Wittenstein, door c.p. in den jaere 1731. afgebeeld en / mede in onze Overijsselse verzamelingen geplaatst, is een / oud adelijk húis, tussen Elbúrg en Hattúm.

Wolfshagen eene adelijke Havezate in Mastebroek / tegen over Hasselt.

Z.

Zúidhem, een pragtig modern heerenhuis, te Windsheim, / anderhalf uur van Zwolle gelegen, door C.P. in den jaere/ 1730. útgetekend, en in onze verzamelingen geplaatst.

[Meegebonden blad van Andries Schoemaker; links een wapenschild met drie sterren, waarboven: 'Zúythem'; daarnaast en daaronder:]

Zúythem

een heeren húis in over Issel in 't drost ampt / van Zalland gelegen, het is een vrye heerlykhyt / leggende rondom in 't geboomt: en een graght / met een vaste brúgh: in 't huÿs: daar wy van de vrouwe van palland / beschonken wierden met een glaasye Spaance wÿn: alsoo het voor / de middagh was: en ik haar wederom vereerde met een boekye / de niwe herdrúkte kleefse en súÿt hollandsche Arcadia: t welk / ons býde wel geviel: dese mevrouwe al vry bejaard zynde: was seer / vriendelyk: haar soon gelÿde ons waar dat we wilde wesen en / braght ons in een kamer daar boven de schoorsteen een deftig / famielye boost stond: verbeeldende: vader: moeder: met 3 soonen / en een

dochter: sy klaagde tegens ons wegens een erfnis: die haar / soon (den heer van keppel of t húys te keppel) haar had weten / te ondraÿen waar door sy met den selve in wat moeÿelykhyt / scheen te wesen: doch recommandeerde ons: dat wanneer wij aan / dat huÿs quamen: uyt haar naam te boodschappen: soo soude dien / heer ons ook alle vrientschap bewÿsen: doch daar komende von_ / den den heer niet thuis te syn: maar wel een onbeleefde túÿn / man boven den ingang van het huÿs stond het wapen van pallant / dat aldús is: [*links het wapen van Pallant met drie gele en twee zwarte horizontale balken; de tekst er naast:*] dit adelyk húÿs lyt een groot úúr / van Zwol en vry na by daar het oude klooster / windesheym gestaan heeft: daar van men noch / het broúwhúis siet staan: 't welk op de letter / W mede aangetekent is. [*hetzelfde verhaal staat met wat andere woorden in Schoemakers hs. 'Korte beschryving van Over Issel', dl. 2, fol. 137 r° en v^o.*]

P.

Paesloo op de grenzen van Friesland, bij de Oldemarkt / en Blesdijk.

R

Rhemenshuizen.

Rollekate, een aanzienlijk modern gesticht; door / den Vermaerden bouwmeester Vinkeboom geordineerd, / ligt even búiten Vollenhove, in een zeer aengenaemen / en vrúgtbaren oord.

Rokebosch, een modern Landhúis van den Baron / IJsselmúiden van Zwollingerkamp, in Kolderveen, door / C.P. in de jaere 1732 uitgetekend.

S.

Schúilenbúrg, eertijds Ter Molen, genoemd, is gelegen aen / 't Riviertje de Regge, niet verre van Hellendoorn, bij den aenvang / van den Hakselen dijk; door mij in de jaere 1732. / úitgetekend.

Was wel een zwaer kasteel; maer in den jaere 1380. door / Floris van Wevelikhoven, Bisschop van Utrecht; met hulpe der / drie Overijsslse hoofdsteden, Deventer, Campen en Zwolle, benevens / de huizen Eerde, garner en Azoelen, overweldigd en verwoest; overmits / de schade en roof, dien 't platte land úit deze Sloten moest lyden, / zo deet ook hertog Karel van Egmond van Gelder uit dit huis, den / Zwolschen, en andere Bisschops onderdanen in den jaere 1527. / veel schade.

Spijkerbosch. tussen Deventer en Zwolle omtrent Wijhe, / behoorde in den jaere 1730. aen Mevrouw ... Krijte; wanneer het ook / door C.P. úitgetekend is; zijnde ook in onze verzamelingen te / vinden

Stoútenbúrg een oud aedlijk huis te Wilsúm, tegen over / Olst; toen ik in den jaere 1732. de Capel te Wilsúm afschetste, had / ik nog geen kennis van dit huis, waer over zie G. Dúmbar in de / Besch: van Deventer p. 443.

Schoonheten, een herenhúis gelegen tússen Raelte en / Holten.

T.

Taútenbúrg, te Vollenhove, een zeer oud / pragtig en rúim Slot, met eenen breeden graft en / hogen aerden wal omringd; is door mij in de jaere / 1729 úitgetekend.

Tweenijenhúizen: een gering boerenhúis, maer / adelijke havezate bij Vollenhove, door mij in den jaere / 1729 afgeschetst.

V

Vollenhove, 't slot of Oldehuis in de stad Vollenhove / is zeer oúd en grof van múur werk: rúim en groot van / omtrek, met zeer veel zaelen, kamers, kelderwelfselen, / hopen en klúizen; is de gewoone verblijfplaats der Drostsen / van Vollenhove; 't legt in eenen zeer diepen gragt, thans / vol rúigte en essche boomen; rondom gaet een hooge aerde / wal, strekkende tegen 't kerkhof aen; van vooren ziet het uit / over de Zúiderzee, die er bijna tegenaen spoelt; in den jaere / 1729. heb ik dit gevaerte op verscheide wijzen úitgetekend.

W

Westerholt.

Z

Zwollingerkamp.

[geschreven titelblad:]

Naem-Lyst
der
Adelijke Huizen & Havezaten
in het Landschap
Drenthe

[boven de eerste tekstpagina:]

Drenthe

A

Aldengaerde; een sierlijk hús in het dingspil of / gerecht van Dieveren, niet verre van dwingeloo, omtrent de / Havelter Aa, door mij op den 4. Julij des jaers 1734. onder een / stormvlaeg van hagel en wind útgetekend.

Anloo in het dingspil van Nordeveld, drie úren van / Groningen, heeft een jagthús van den Prins van Nassaú.

Anse; niet verre van Rúinen, bij de Havelter Aa, is een / Oud Heerenhús, met schoone plantadiën en hoven omheind / op den 4. Julij van den jaere 1732. door mij útgetekend.

Aversink of Oversink, in de búrschap Hesselte bij het / dorp Havelte, tússen Steenwijk en Rúinen, door mij op den 1sten Julij / van den jaere 1732. uitgetekend.

B.

Batinge, bij het fraaie dorp Dwingeloo, omtrent de Havelter / Aa, is een groot langwerpig vierkant geboúw, met veel laenen en / túinen omringd, hebbende een aengenaeme gelegendheid bij / wei- boúw, en veen-landen, heide en bosch; is door mij en C.P. / in den jaere 1732. útgetekend.

D.

Dikningen; is weleer een adelijk klooster of Stift geweest / rijk van goederen en Landerijen, welke nog heden door een / bezonderen ontfanger gebeurd worden; is niet verre van / Meppel, bij de Wijk aen de Regge gelegen; Men zier er / nog een gedeelte van 't klooster, thans tot een woonhús / bequaem gemaakt, een oude voorpoort, en de ruïne der kerke / met eenen spitsen toren, gelijk zúlks door mij en C.P. in 't / jaer 1732. na 't leven aldaer uitgetekend is.

E.

Eelderwolde, in det dingspil Nordeveld, omtrent het / Hoorendiep.

Echten, in het dingspil Dieveren, twee úren / van Meppel, bij de groote Egter Veenen gelegen, is een / rúim vierkant geboúw, met wijdstreckende hoven, dreeven / en kreúpelbosjen omringd; [doorgehaald: de] heeft een breed voorhof met / twee vleúgelen, waer van de eene in den jaere 1732, wanneer / dit huis door mij en C.P. útgetekend wierdt, tot een oeffenplaets / der Gods-dienst bequaem gemaakt stont te wenden; zijnde / de oude Echter kerk vervallen.

Emmen, twee úren N.O. van Kovorden, alwaer / men een ouden Zaelhof ziet, zegt Picardt, Antiqui Drenth: p 154.

Entinge, was wel eer een oud hús te dwingeloo; bezijden / 't huis te Batinge; welkers heer; Entinge over eenige jaeren / geheel heeft doen afbreken.

G

Goezinge, is bij Rúinen gelegen

H

Havikshorst, een oud adelijk huis aen de Regge / tússen Dikninge en Meppe, in zwaer geboomte hei- en veenland / gelegen; door mij en C.P. in den jaere 1732 útgetekend.

Helle, niet verre van Roon en Peize, bij de Wúlven- / schans.

Hoogesmilde, wel vijf úren boven Steenwijk bij / de Smilder Veenen.

K

Kinkhorst is eene sterkte geweest bij Meppel, die / in den jaere 1536. den 2 december door George Schenk / ingenomen wierdt.

ter Klinke, tússeen Oosterhesselte en Sleen N.O. / van Kovorden.

Kovorden.

M

Mepsche, mooglijk dús na zijnen bezitter genoemd legt / in 't dingspil Nordeveld bij Eelde.

N

Nienhove, is bij Rúinen gelegen, maer is vernietigd.

O.

Oldenhove, anders genaemd het huis te Rúinen; een quar= / tier úúre van 't vermakelijke dorp Rúinen, 't geen eene vrije / heerlijkheid is, aen den weg naer Meppel; in zwaere Eikbos= / schaedje gelegen; is in de jaere 1732. door mij en C.P. uitgetekend.

Oldermeúle, aen het Hoorn diep een úúr gaens / van Assen.

Oosterbroek, in het dingspil van Nordeveld / twee úúren van Groningen, bij de Púnt, zijnde [*doorgehaald: vier*] twee / herbergen bij den anderen op den Drentsen en Ommelander / bodem gelegen; door een water gescheiden; alwaer de aengenaeme en / belommerde wandelwegen; 't fraei úútzicht; en smaekelijke / watervisch, hier in overvloed voor de hand; de Goningsche / inwoonders dikwils bij zomerdagen, úútllokken.

Oosterbúúrt, is eene búúrschap in 't Oosten van Meppel / niet wijd van 't húis Havikshorst; daer staat een kleen / modern Slot, door C.P. in den jaere 1732 úúitgetekend.

únús de Comitibús Stierúmanis hanc axeem sibi in Domiciliúm / elegit; Marítús cuídám Chirurugi Piorkeloënsis filice, húi quasi / in locúm remotúm, otab aúlicorúm ot Familice contemptú alienúm / se cúm Amica Urore Conticlet; et ibi tranqúillam et quúietam / vitam degit.

P.

Peise, in het dingspil Nordeveld, twee úúren van Groningen / bij het dorp Peise.

R

Ripperda, bij het dorp Peise, is misschien 't zelve / als 't húis te Peise.

Roon of Roden, in het dingspil Nordeveld bij het dorp / Roon niet verre van de Leecke gelegen.

Robrugge, niet verre van Havelte, omtrent de / Havelter Aa tússeen Steenwijk en Rúijnen.

S

Sijgersterborg, in het dingspil Nordeveld rúim / twee uren van de stad Groningen bij het dorp Eelde; heeft zijnen / naem van het oud adelijk geslacht Sijgere bekomen.

T.

Tedema of Tema, bij het Slot Nienoort op de landschei= / ding van Drenth en de Ommelanden, drie úúren van / Groningen gelegen.

Terhansouúwe, in het dingspil Nordeveld twee úúren / van Groningen, tússeen de dorpen Eelde en Roon.

V

Vledderinge, even búiten Meppel, aen den weg naer / Rúinerwolt, in den jaere 1732. door mij uitgetekend.

[geen afzonderlijk titelblad]

Over-Yssel / onder het drostamp / van / Twenthe

A

Almeloo. Een fraaie onbemúúrde stad, bijna in 't / midden van Twenthe; berúcht om deszelfs linnenweverijen / en

toeneemenden welvaart. de graeven van Rechteren, die / thans Vrijheeren dezer plaatze zijn; en er de hooge jurisdictie / voeren; 't welk, búiten hen, in geheel Overijssel, [*boven de regel:*] in geen / andere Heerlijkheden of heeren plaats heeft; hebben er een / schoon Slot, meerendeels modern; in den jaere 1730. door / cp. uitgebeeld; en in ons Overijssels tekenkabinet te vinden; / welk slot reeds lange jaeren aldaer gestaen heeft; en vast / en sterk geweest is, als blijkt uit het verdrag van den jaere 1394. / Tussen Frederik van Hekeren en Catharina van Almelo, / echteluiden met bisschop Frederik van Blankenheim / gemaekt; út het welke ook af te neemen is, dat almelo / toen bewald en bevest is geweest. tegenwoordig is dit hús / met schoone hooven, en veel cingelen en dreeven versierd, / die eene aengenaeme wandeling en vermaekelijke schadúw / verschaffen.

B.

Baeckenhage. Een heerenhús, tusschen Almelo en / Delden, niet verre van de laetstgenoemde plaets, is door mij in / den jaere 1732 na 't leven útgetekend.

Bellinkhof, niet verre van Almelo, na den kant van / Wijrden; door mij in den jaere 1732. uitgetekend, is een oud / vervallen boerenhuis, van geheel geen aanzien; ik vond 'er / niet merkwaardigs, als eenige oude glaezen, getekend met / het jaertal 1616. nevens 't wapen van die van Bellink= / have, drie goúde bellen op een rood; en behoort dit goed nog / aen eenen van dit geslagt en naem; in Múnsterland woonende.

Bentick. tussen Niénhús en Ootmarsen, volgens de / kaerte van Benthem; maer ik merke út de standplaets; dat dit / het hús Broklicham zal moeten zijn; 't welke in de gemelde kaerte / niet werd útgedrúkt, gelijk dit Bentink in tegendeel in de Overijssel / sche kaerten niet aangewezen is, zijnde dit hús een weinig ten / noorden de búrschap Breklikamp gelegen.

Blankenberg, is een vervallen landhús, zegt van der Houve / Handvest Chron. te Westerloo, onder 't Schoútamp van / Ootmarsen; ik vind den naem van Blankenberg in geene / der Overijsselsche Landkaerten; noch te ook dien van Westerloo, / doch hiermede zal hij Weerselo, weleer een berucht Klooster / willen útdrúkken, 't welk bij na in 't midden tússten / Ootmarsen, Oldenzaal en Almelo gelegen is.

Bolskamp, door A.M. in den jaere 1733. útgeteekend, en / in onze verzamelingen te vinden; is een oud heerenhús / niet verre van Denicham en 't hús Borchbeúningen / gelegen.

Boekholt, ook wel 't hof te Boekholt, of Boekúloo / genaemd is in de Búrschap dezes naeme, evenwijdig van Delden / en Enschede gelegen; in den jaere 1730. heeft C.P. dit heeren / huis útgetekend, en dús tot onze verzameling overgebracht.

Borg Beúningen, in de Búrschap Beúningen niet / verre van Denikamp gelegen; 't wordt door den Baron Timan / Sloet bewoond; dog is van gering aanzien, schoon oud van grondslag, / op den welken in 't jaer 1636. een fraei vierkant geboúw gestigt / wierd, 't geen in den jaere 1709; de reden is mij onbewúst, tot / den gronde toe afgebrooken is, blijvende niets dan een gedeelte / der stallinge, en 't boúwhuis; gelijk A.M. zúlks in den jaere / 1733. na 't leven, en 't afgebrooken hús út een schilderij, daer / ter plaetse afgetekend heeft.

Breklikamp, of Breklichave; ook door A.M. in 't boven, / gemelde jaer útgetekend; zie voor op Bentink.

Beverveúrde, op de uiterste grenzen van Overijssel in 't graefschap / Zútfen tússten Diepenheim en Borkeloo, door mij in den jaere 1732. / uitgetekend; is een slegt leemen boerenhús, ten deele met eenen / breeden maer ruig begroeiden graft omvangen.

D.

Diepenheim, een groot vlek, rúim een úr ten zuiden / de stad Ghoor; zeer berúcht in de geschiedboeken ten tijde der / útrechtse biskoppen; placht onder zijne eigene vrijheeren te staen, / die dikwils met den naem van graeven voorkomen, tot dat / Bisschop Johan van Diest in den jaere 1331. deze heerlijkheid, / somtijds een Graefschap genoemd, tot des Stichts behoef aenkomt, / en 't er inlijfde, stellende hij, en voorts zijne Navolgers aldaer / bijzonderen Casteleinen, om den búrg, die er stont te bewaren en / de inwoonders te berechten. waer van elders breeder.

dat oude slot; door tijdverloop en oorlog, die het zelve menigmael / onder andere Heeren en in verval bragten, thans geheel vernie= / tigd zijnde, ziet men 'er heden een pragtig modern hof; door / den Drossaerd van Twente bewoond; met eenen rúimen voorhof, / schoone túinen en dreeven, door mij en C.P. in den jaere 1732. / afgebeeld; men ziet van agteren tegen 't hús aen, een hoogen / heúvel; mogelijk út de puin en aerde van 't oude hús bestaende.

Diepenheim, een vervallen landhuis te Westerloo, 't / Weerselo zal zijn; volgens van d^e. Houves Handvest-kronijk.

Dúblink: niet verre van Delden, noordwaerts, bij de búrschap / Azeloo aen een beekje.

E.

Essink, is eene búrschap tússten Rijssen en Goor; alwaer / het adelijk húis Elzen gelegen is.

Esschede, is eene Havezate te Tubbergen, tússten de steden / Almelo en Ootmarsen.

Elzen, in de búrschap Essink, tússten [*doorgehaald: Almelo*] Rijssen / en Goor; bovengemeld.

Enschede, eene Stad op de grenzen van Múnster; schijnt / voor deezen een kasteel gehad te hebben, want biskop Rúdolf / van Diephout verpand A^o 1437 geheel Twente met NB. het / kasteel van Enschede aen Johan van Welvelde

Evenloo. tússten Oldenzael en Denicamp.

Eversberg een zeer óúd húis, alwaar somtijds landdagen / gehoúden werden, is aen de rivier de Regge, tússten Rijssen / en Hellendoorn gelegen.

G.

Ghoor; een zeer oude plaets, waarvan de geschiedboeken / veel gewags maeken; had wel eer zijn eigene graeven, magtige / Heeren; maer is naderhand aen de biskoppen van Utrecht / geraekt, die er een groot hof hadden, 't geen nú ten eenemaal / weg is; wordende nú 't huis Hekeren 't huis te Ghoor genoemd.

Grimbergen, een adelijk Landhuis bij Rijssen, op den weg / naer Wijrden, is door C.P. in den Jaere 1730. úitgetekend.

Graes, in de búrschap Azeloo, bij 't huis Dúblink, tússten / Delden en Almelo.

Grootenhúis, westelijk van Oldenzael aen den weg naar / Almelo en Borne.

H.

Hachmeúle, is gelegen tussen Ghoor en Enschede.

Hekeren, een vast vierkant geboúw, met een zeskantig / torentje, aen 't Noord Oosten van de Stad Ghoor gelegen; is in den / jaere 1732. door mij en C.P. na 't leeven afgeschetst. 't heeft breedte / gragten, en beneden dikke múuren; 't word ook wel 't húis te / Ghoor genoemd; of nú hier voormaels het óude bisschops-hof / gestaen hebbe, en dit huis op deszelfs grondslagen geboúwd zij, is / mij niet gebleeken; dan heeft wel eenigen schijn van de Waerheid / en mogelijk heeft men, als meer gebeurrt, den naem van / Hekeren aen dit Slot gegeven, naer bezitteren úit dit edel / geslagt, in Overijssel en Gelderland alom nog húiden bekend / en beroemd.

Hengeloo, een húis bij het dorp dezès naame / tusschen Delden en Almelo.

Herinkhave of Herinkhof, is niet wijd van / het Clooster Albergen tússten Almelo en Ootmarsen. / gelegen.

Hertshúis, ook, en gemeenlijk, Harseveld genoemd / is gelegen tússten Denecamp en Lage aen de Dinkel-stroom.

Heuw als een adelijk húis in de Handvestkronijk / gemeld, zonder aenwijzing waer 't gelegen is.

Hooikink, niet verre van Weerselo tussen Delden / en Ootmarsen.

Holten; tussen Deventer en Almelo; zie beneden / op Waerdenbúrg.

Hulsbeeke, te Markel, bijna tússten Diepenheim / en Almelo.

K

Kennade, is volgens vand^o Hoúve, een adelijk húis / onder 't Schoútamt van Ootmarsen.

Kollendoorn niet verre van Hardenberg; heeft verscheide / Leengoederen, Leenkamer; onder 't zelve behooren verscheide / catersteden, Erven, Bosschen, Veenen en veen / slagen; is in den jaere 1731. openbaer te koope geveild.

M

Markvelde, is eene adelijke Havezate; mogelijk in / de búrschap Markvelde op de grenzen van Zútfen, bijna / tússten Ghoor en Haeksbergen.

N.

Nijenhúis, bij Diepenheim, door mij en C.P. in de jaere 1732 / uitgetekend.

Noortdeúningen, op de grenzen van 't Bentheimse / tussen Denicham en Noorthoorn, door A.M. in de jaere / 1733. tweesins afgeschetst.

O.

Oldenhof. bij het dorp Markel, niet verre van Ghoor.

Oldemole. een sierlijk hús in zwaer geboomte, door C.P. / in den jaere 1730 na 't leven afgebeeld, en in onze verzamelingen / te beschouwen, is tusschen Delden en Enschede gelegen niet / verre van het hús te Boekholt.

Olidam, een vervallen hús bij Ghoor agter 't hús te / Wechdam.

Oosterhof. een deftig heerenhús nabij Rijssen.

Ootmarsen, heeft een oud heerenhuis, door C.P. in den / jaere 1730 uitgetekend; behoorde voor deezen aen 't Capittel te / Múnster, dog is door de Staeten genaderd, zie Moonens deventers / chronijk op 't jaer 1636.

P.

Pekkendam een oud heerenhuis bij diepenheim; heeft / een begroeiden diepen graft en veel rúigte, hoútgewas, en / vrúchtbogaerden rondom zich; is door mij en C.P. in den jaere 1732 / uitgetekend.

R.

Rijssen. een vlek aen de Regge, is van weinig aanzien en / vermogen, maer heeft een heerenhús.

S

Saesveld van ouds Satersloo genaemd, is een oud grof / geboúw; door C.P. in den jare 1731. afgeschetst, tússten / Almelo en Oldenzael.

Scherpenzeel, een gemakelijke havezate, op den kant / van een beekje, even búiten Ghoor aen den weg na Markel / gelegen, is door mij in den jaere 1732. uitgetekend.

Singrave Bij Denecamp, een modern geboúw door / C.P. in den jaere 1731. uitgetekend.

Stúivelaer, of Stoúvelaer nabij Goor aan den weg na / Markel, en den Herickerberg gelegen, door mij in den jaere 1732 / uitgetekend.

T.

Twikkeloo, een zeer aanzienlijk slot, even búiten Delden, / van oude jaeren reeds vermaerd, zijnde de edelen van Twikkeloo / onder de Oudste en magtigste heeren van dit gewest beroemd / geweest; 't slot behoort nú aen eenen graaf van Wassenaer / die het met veel hoven en bloemtúinen versierd en 't hús zelve / in lúisterrijken staet gebragt [*boven de regel:*] heeft; onze verzameling is verrijkt met / twee naeúkeurige aftekeningen van dit deftig hús in den / jaere 1730. door C.P. na 't leven gedaen.

V.

Veenebrúgge, in de Overijsselsche kaerte als eene / schans uitgedrúkt, legt rúim een half úur gaens zúidoostwaerds / van Hardenberg, aen de Hardenberger Heide; is van ouds eene / sterkte geweest, tot beveiliging der omleggende landen; alwaer / de Bisschoppen van Útrecht eenen kastelein aenstelden; / als onder anderen te zien is op 't jaer 1500. wanneer Bisk: Fred: / van Baden, dit Casteleinschap, door de Heeren van Uiter= / wijk, ten tijde van zijnen Voorzaet, als amptlieden bediend, / aen Jacob van Uiterwijk tot een Erfkasteleinschap schonk. / zie Moonen Chron: v. Deventer.

W

Waerdenbúrg anders genoemd het hús te Holten, / is gelegen bij het dorp Holten, tússten Deventer en Rijssen. / zie Moonens Devent: chron. op de jaeren 1401. en 1447.

Weechelo; gemeenlijk Wechel, eene búrschap even búiten / Deventer, alwaer een heerenhús staet of gestaen heeft; van 't / welke onder anderen Moonen Devent: Chron: aldús A^o 1540. / is de hof te Weecheloo van de Keizerlijke Majesteit aen de / Stad Deventer voor 1200. goúdgúldens verpand.

Weemseloo of Weemsel, tússten Almelo en Ootmarsen / niet wijd van 't klooster Albergen, aen een beekje

gelegen, in / de nabúúrschap van 't hús Hoikink.

Wegdam, Weckdam, of Weekdam, een heerenhús bij Ghoor / in den jaere 1732. door mij na 't leven afgetekend.

Weldam, een treffelijk gesticht, in rúime gragten, boomrijke / dreeven, en vrúchtbare túinen gelegen, tússten Ghoor en Diepenhem, / is door mij en C.P. in den jaere 1732. úitgetekend, behoorende / toenmaels aen den baron van Ripperda.

Weleveld, een oúđ rúim Slot, tússten Almeloo en Oldenzael, / door C.P. in de jaere 1730. na 't leven afgebeeld; en in onze / verzamelingen te beschoúwen.

Weggestapele, eene plaets bij Bathmen, alwaer een / steenen slot heeft gestaen volgens G. Dúmbar, Beschr. van deventer, / [*later*] dit behoort onder Salland.

Wermeloo. of Warmeloo, een oúđ adelijk hús bij Diepenheim / door C.P. en mij in de jaere 1732. úitgetekend.

Westervlier. een adelijk hús, tussen Diepenheim en / Borkeloo, aen de Schipbeeke, en de grenspaelen van Zút / fen.

[geen afzonderlijk titelblad]

Over-Yssel / onder het drostamp van / Vollenhove

B

Benthús.

Bonkenhave; op den weg van Vollenhove na Wanneperveen; / bij 't vervallen klooster 's Jans camp, door mij in den jaere 1729. úitgetekend.

E

Eeze noordwaerts van Steenwijk op de grenzen van / Friesland.

K.

Kanneveld.

O.

Oldehof. een oúđ adelijk hús even búiten Vollenhove / omtrent den Zeedijk.

Oldehús, te Vollenhove. Een zeer oúđ zwaer geboúw, zie / op Vollenhove.